

Numerul 5. Oradea-mare 1/3 februarie 1898. Anul XXXIV.
 Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Poveste tristă.

I

„O! îndură-te și pleacă, dragă, ochii tei spre mine
 Și me 'nvêluc 'n căldura dulce-a sfințelor lumine,
 Scumpă 'n tinerul teu suflet, focul dragostei aprinde-l,
 Nu fi rece ca și ghiața — blândă brațul teu întinde-l
 Și ridică-me odată din durerile iubirii
 Și sădeșce-mi iar 'n suflet, dragă, dorul fericirii . . .

O! de-ai ști câtă iubire biata inimă-ți nutreșce
 Și de-ai ști vâpaia care rënd pe rënd me mistueșce,
 N'ai mai fi ne-ndurătoare tu poetică copilă,
 Pentru cruda mea durere, m'ai iubi poate de milă.
 Vino . . . liniștită noaptea se coboară și se-ntinde
 Dintre nouri luna blândă sficioasă se desprinde,
 Teii tremură din ramuri, vesel frunzele îngână
 Și frumos din cale-afară sună tulnicul la stână —
 Idolul vieții mele! trist pe gânduri ce mai stai?
 Lasă despletit să-ți cadă-'n valuri përul teu bălai
 Peste spate, și me lasă ca să te cuprind în brațe,
 Ca 'n farmecul iubirii să trăim o nouă viață;
 Ție îmi închin viața, ție visurile mele,
 Și îți jur aici sub ploaia dulce a razelor de stele
 O iubire nesfêrșită și-un amor fără hotar . . .

O! îndură-te iubită, jeli mele-o vorbă-i spune,
 O! iubeșce-me, durerii stavilă de-acum îi pune;
 O poemă de iubire să începem împreună
 Sub a stelelor sclipire, și sub razele de lună,
 Vecnic gândul mi-i la tine, pentru tine mai trăesc,
 Și de-apururea în viață mi-a fost scris să te iubesc.
 Pentru ce reversi atâta chin cumplit pe anii mei?
 Visul meu de fericire, ideal între femei,
 Nu fi rece ca și ghiața, blândă brațul teu întinde-l;
 Din noianul desperării, dragă, sufletu-mi desprinde-l,
 O poemă de iubire să începem împreună
 Sub a stelelor sclipire și sub razele de lună! . . .“

Astfel se rugă Poetul sficios, blând și cuminte,
 Eră-atâta dor și farmec sfânt 'n ruga lui ferbinte,
 În genunchi stătea privindu-o cu ochi mari și plini
 de dor,

— Eră palid, plâns la față și așa de rugător
 Și-i ședea așa de bine și eră așa frumos,
 Chip ceresc ce îți însuflă farmec sfânt și dureros!

Ea o floare 'mbobocită, ânger dulce de copilă,
 Îl privia îndoișată, sficioasă și cu milă:

— O! de ce me rogi pe tine, dragă, să-mi arunc
 privirea
 Și de ce cu ochii tulburi tremurând, îmi ceri iubirea?
 O! mi-i milă de-a ta soarte, eu pricep a ta durere,
 Fugi departe 'nse dragă și iubirea mea n'o cere . . .
 De ce plângi? O! nu mai plânge, veți tu inima mea-i
 dată

Altuia . . . pentru vecie eu me simț de el legată!
 Uită-me . . . priveșce cerul e frumos și plin de stele,
 Și mai sunt femei în lume . . . du-te . . . du-te prin-
 tre ele,

Vei găsi o alta, care va legă a ta gândire
 Ca să-ncepi cu ea poema fericită de iubire —
 Nu te pot iubi, viața, inima mi-am dat-o lui.

Nu te pot iubi, inecă-ți doru-'n inimă și-l stinge,
 Adio și fii ferice, uită-me și nu mai plânge!“

Astfel dîce și dispăre ca un vis frumos ce zboară.
 . . . Suspinând rămâne singur a durerilor povoaară,
 Îl munceșce-amar și plânge . . . plânge jalnicul Poet,
 Pe când luna se iveșce din frunzișul de brădet.

II

Vine El acela care e stăpân pe gândul Ei
 . . . E liniște și 'n grădină sub frumosul șir de tei
 Șede și-l așteaptă, dornic inima-i bate —
 Ritmic îi tresaltă stnul, ochii-'nchiși pe jumătate

Ard în patima iubirii . . . pași aude și tresare,
 El din tufe se ivește și 'naintea Ei apare,
 Și de mijloc o cuprinde și-i șoptește-ncet: „iubită“,
 Ea nu poate să-i răspundă, tremură de zăpăcită ;
 El cu sărutări adapă dulce buzele ei arse.
 Blande rose tremurânde peste densesii luna varsă.
 — „Me iubești tu?!“ O întrebă el cu drag. Ea ochii
 pleacă

Și în valuri repeși peptul i se sbate, i se-'neacă,
 Sficios îi stringe mâna. El se pleacă ș-o sărută.
 De atâta fericire negrăită stă perdută —
 Și nu știe de aievea-i ori de nu-i numai un vis,
 Nu mai știe ce-i vorbește, nu mai știe ce i-a dis.

— „Scumpă ! pentru viața-'ntreagă“, ȳice el rîdînd cu
 drag,
 Ești menită pentru mine!?! . . . veți prin frunzele
 de fag
 Cum străluce blanda lună, și ne 'ndeamnă la iubire,
 Inima mea nu mai poate de atâta fericire . . .
 . . . Și-o cuprinde 'n a lui brațe cu putere și o strînge,
 Pătimașă încleștare simte trupul cum i frînge ;
 Ar strigă, dar nu se 'ndură, s'ar desface-i, obosită.
 — Cât de dulce i se pare că-i a strîngerii ispită —
 Focul sărutării o-arde, toată i se dă nebună . . .
 Iar în sufletul lor tiner toată patima se-adună.

III

Albă s'a făcut ca ceara, din frumoasă ce eră,
 A ramas ați numai umbră, de gîndești că nu e Ea,
 Ochii stinși adînc căduți-s în orbite, plînsa-i față:
 Chip de mort îți pare-n care nu-i un picur de viață.
 El s'a dus și a uitat-o, e de mult și nu mai vine,
 Ea în urma lui se stinge, nesfîrșitele suspine
 O repun — acuma zace frîntă 'n patul de durere,
 Liniște eternă-așteaptă — liniște eternă cere.
 Stă poetul lângă densa în genunchi și plînge, plînge,
 Jelea ei îl mistuește, de durerea Ei se frînge.
 — „Floare tu bobec de rosă veștejită timpuriu,
 Ca și mai de mult cu-acelaș dor și ați la tine viu.
 O! îndură-te, ai milă de durerea mea adîncă ;
 Mi-ai dis să te uit odată, și eu nu te-am uitat încă,
 Căci vai nesfîrșit de mare e iubirea ce ți-o port!
 Nu te stinge — o aprinde iarăș ochiul teu de mort
 Spre viață, mai trăește, mai trăește pentru mine . . .
 El s'a dus, durerii grele pradă te-a lăsat pe tine . . .
 Uită vin ca să te mîngăiu eu acum în locul lui,
 Tu încredere deplină în iubirea mea să pui!
 O să înflorești spre viață iar la soarele iubirii,
 Vecinic o să ne zimbească aurora fericirii ;
 Pe el uită-l, e nevrednic, șterge-i cruda amintire,
 Amîndoi să 'ncepem iarăș o poemă de iubire!“
 El e trist din cale-afară și e frînt de suferinți,
 Sărutându-i alba mînă, stropi de lacrimi ferbinți,
 Greu îi tremură din gene și pe față i se scurg . . .
 . . . Luna iasă după dealuri, moare umedul amurg.

Ea-l privește cu iubire, dureros și trist zimbește,
 Slab i-e glasul . . . se înecă și abia abia vorbește . . .
 — „Scump Poet, ți-am spus odată cumcă inima mea-i
 dată

Altuia, pentru vecie eu me simt de El legată —
 El s'a dus, a dat uitării jurămintele iubirii —
 M'a lăsat, me sting de doru-i, stau la marginea peririi,

Dar nu-l pot uită . . . acuma-mi simt viața că se
 curmă,
 De s'ar stinge-acuș din mine și suflarea de pe
 urmă.

Scump poet, a ta iubire stîntă: nu e pentru mine,
 Eu ursita-m fost în viață pentru lacrimi și suspine —
 L-am iubit numai pe densul, l-am iubit și m'a lăsat.
 . . . De acuma pentru mine toate . . . toate s'au gătat !
 Sînt deja la pragul gropii, trupul meu mai nu e viu.
 A iubi de-acuma încă și așa ar fi tîrziu !
 Uită-me, privește cerul e frumos și plin de stele
 Și mai sînt femei în lume, du-te, du-te, printre ele
 Vei găsi o alta care va legă a ta gîndire,
 Ca să-'ncepi cu ea poema fericită de iubire ;
 Eu me sting și mor . . . inneacă-ți doru 'n inimă și-l
 stinge,
 Adio și fii ferice, uită-me și nu mai plînge !“

ȳice, vinetele buze i se string tremurătoare,
 Iar frumosu-i cap se-nclină liniștit pe piept și moare!
 Și poetul o privește . . . tîmplele în pîlmi își strînge,
 Peptu-i saltă 'n valuri repeși, suspinînd amarnic
 plînge

IV

Luna palidă zimbește din broboada ei de nori —
 Cimiteriul e 'n liniște . . . iar cu pași tremurători
 Printre cruci Poetul merge visător și plin de jale,
 Ingenunche la mormîntul inimei iubitei sale :

„Te-am iubit cum numai poate dragă-un suflet să
 iubească
 Și me mir cum de încape în o inimă-omenească —
 O durere-așă de mare și-un amor ca și al meu?!
 . . . Răzimat de a ta cruce, singur la mormîntul teu,
 Plîng în jalea mea nebună . . . Tu nu m'ai iubit pe
 mine ;
 Dar mi-ar fi ȳilele vîeții mai frumoase, mai senine,
 Dacă-aș ști că ești în viață, că ești dragă fericită ;
 Să te vîd și ca pe-o sfîntă eu să te slăvesc iubită!
 Dară cruda soarte 'n lume, fiu durerii m'a ursit :
 Să iubească fără speranță și să perd ce am iubit!“

Fața 'n palme ș-o ascunde, plînge și se 'neacă 'n
 chinuri,
 Năbușit se-aud în noapte dureroasele-i suspinuri —
 Luna sficios apare din frunzișul de brădet :
 Pare c'ar pricepe plînsul, jalea tristului Poet !

EMILIAN.

— Dle, te-ai luat după fiica mea, ai insistat ca
 să o însoțești, i-ai declarat amor, ba chiar ai și săru-
 tat-o! Ce ai de dis la justificarea dtale?

Cavalerul (inspăimîntat): — Că eră . . . colossal de
 întuneric!

— Ce ȳici mamă, să iau pe Ionel? mie mi se
 pare un tîner prea prost.

— Tocmai pentru asta te povățuesc să-l iei.

În școală :

Profesorul: Măgarule ! Nu știți voi, că eu sînt
 cel mai mare între voi? . . .

Strigoii la Români.

— Studiu comparativ. —

(Urmare.)

Helghi inse trebuia să moară, căci tatăl seu îi dăduse moștenire în contra voinței nornelor (ursitelor) și a lui Odin țara Hunilor „Huna land“ s'o stăpânească: dar fiind că eră fără de vină, Odin îl făcù părtaș cu el în împărăția cerească și-i afierosi fereciri cerești. Cu toate acestea lacrimile soției sale nu-i dădeau nici aice pace, și noapte udă ea florile de pe mormântul bărbatului ei cu lacrimi, până când în fine natura își cerù drepturile și ea adormi; lăsă inse pe o servitoare credincioasă a ei să păzească la groapă.

Burger descrie în „Leonorentage“ acelaș fond. „Eră mieș de noapte, cu fantasme-și întindea luna lumina palidă printre cetini și plângătoarele ciprese; de-odată se auđi un șgomot curios: erau strigoii călăreși cu Helghi în frunte ce eșiau din mormânt. Cu groază veni sluga și împărtași stăpânei sale vestea. Cu grabă sări afară și se aruncă cu bucurie iubitelui la piept, dar galbănă și fără colorit înțepenise fața lui; sânge eră lipit de inima lui rece și umedă, îi simți ea mânilor; dar ea îl strîngea necontenit la piept și fără oboșală îi sărută buzele lui fără viață, ca să-i încălzească corpul înțepenit“.

În Eminescu se pare că găsim acest moment când el se află la templul mortuar păgân, ce nu pare a fi decât o anti-sală ce duce la Walhal, iar magul înșeși Odin — întocmai ca și Sigrun la movila ce alcătuiă mormântul iubitelui ei, ușa prin care eră el să iasă din Walhal unde împărăția cu Wodan, iar servitoarea împlinește acelaș rol ce-l îndeplinește magul, după cum vom vedé din alte mituri ce se împleticesc în de ele, cum că servitoarea nu e decât Hela, deita morții la care odată călătorește Brunhild, după ce a fost arsă de vie și îngropată cu iubitul ei Sigfrid; aice Hela e numită: urieșa (Riesin.) Altă dată o vedem trezită la la grota ei de Frea ce a mers s'o întrebe de neamul lui Otar, care se pare un amant al Freii; în acest loc, Hele e numită „Hudila“. „Trezește-te doamnă, amica mea, trezește-te Hundila, soro tu, locuitoare de visunie“. Altă dată o ceartă înșeși Odin sau Wodan călare, sub numele de Wala, în locașul ei subpământean: „visunia de piclă“ la poartă îi eși un câne înainte și pieptu-i eră pătât de sânge (În poveștile noastre, la sfânta Vinere, îi spune că are o cătea mușcătoare cu dinții de fier și măselele de oțel și te face mici fărime) mâniaș cănele hării în giurul cunoșcătorului de farmece — Wodan eră mag, el singur își arată în un alt capitol al Edei cunoșcățele magice ale lui — Wodan călări mai departe până sus la locuința ei; acolo eră o movilă, aici șcica el că locuește și prin cânturi magice de trezire, o chemă, până ce cu vorbe de mormânt în gură ea eși:

Ce bărbat e acela mie necunoscut,
Care me trimite pe mine pe greul drum?
Acoperită de ninsoare, bătută de ploii,
Picurată de rouă, moartă eram de mult!

Wodan își ascunde numele seu, sub un nume strein ș-o întrebă:

Spune-mi tu din adâncime, eu sânt deasupra,
Acărui pat de odihnă veđi tu cu inele semănat,
Scântitorul pat acoperit cu aur?

Ea-i raspunde:

Aice stă deja pregătit metalul
Și acoperit păharul spumos cu scutul,
Sfintele atze sânt fără speranță.
M'ai silit să-ți vorbesc, de-acum nu-ți mai răspund!

Acea ce vrea să afle Wodan de la Wala, este despre fiul seu Balder, (soarele) care trebuia numai decât să moară. El o sili pe Wala și ea îi spuse că Balder va muri, că al lui e acel pat pregătit. Apoi o mai întrebă cine va omori pe Balder și cine îl va resbună? Ea îi spuse și aceasta — pe urmă nu mai vru să vorbească și Wodan o lăsă. Deci Wodan magul și Dđul, care ar trebui să șcica toate, se duce să afle de la o femeie despre destin. Cu toate acestea destinele se aflase odată în mânilor sfintelor Aze, a đeilor, dar ei au fost păcătuit și de acea tablele sfinte au fost luate de cele trei ursite sau „norne“ dintre care se vede că și Hela sau Wola e una — femei sfinte despre care nu odată găsim urme foarte clare și în poveștile noastre. Tablele destinului vor ajunge în mâna đeilor tocmai după ce se va sfărși lumea aceasta păcătoasă și va fi altă lume. Aceasta o spun în treacăt, ca să completez mitul; cât despre voiajul acesta al lui Odin sânt ecouri multe în poveștile noastre.

Aici am vrut să arăt cum întocmai ca și Wodan scoborînd de pe cal, scoboară și Arald și cum cântările magice ale lui Odin pentru a trezi pe Wala din groapă, sânt înșeși cântecile magului din Eminescu, ce le face magul lui Zamolske đeul dac; iar versurile de la urmă din Eminescu ne arată destul de clar pe Wala ce ca și magul reintră în liniștea mormentală din care a eșit.

La Sigrun în Eda vine servitoarea pe care a pus-o să păzească la mormânt și-i spune cum morții au eșit și călăresc; îi spune cum a vorbit cu Helghi, cum mormântul s'a deschis, cum ranele lui sânt cu sânge, cum el o roagă să nu mai plângă. Sigrun mersé în movilă la mormântul lui: „În fine sânt fericită, îi đise ea, să te am lângă mine; ca flămândii corbi a lui Wodan, așă și eu după tine! Lasă-me să sărut pe neînsușeșitul rege — etc.“ — „E opera ta Sigrun, că am venit așă de acoperit cu sânge, îi đice el; lacrimile tale îngrozitoare, tu blondă aurită, frumoasă ca un soare, cădeau greu pe pieptul meu în mormânt. În cea lume noi putem să ne veselim și să bem bături scumpe, macar că pierdem regatul și viața aicea pe pământ; de aceea aice nime să nu ne bocească chiar dacă ne vede pieptul plin de rane. Dar iată că mi s'a asociat mie mortului, mireasa în mormânt“. Ea face un pat: „Vino să dorm în brațele tale, precum dormiam când erai în viață“. — „Acuma nu pot să mai dubitez de nimica, đice el — de când tu la piept de mort stai culcată, în pat în mormânt, tu ce trăești la lumină, tu flică împărătească fata lui Hagen. Dar e timpul să me duc, pe roșitul drum în vest, (aice arată stații mitologice) până ce în Walhal nu cântă cântăreșul ca să trezească pe învingători“. (În Walhal după credința germanilor vechi, mergeau toți morții în batae; de aice și vitejiile lor, alergând atâtea lume și cucerind atâtea țeri. — Cât despre cucoș, se spune și la noi că este un cucoș în cer, când cântă acela acolo, atunci se trezesc și cântă toți cucoșii noștri de pe pământ — de aicea nu-i departe până la „toaca 'n cer“).

A doua noapte servitoarea Sigrunei îi spune „că Helghi mai mult nu mai vine; ar fi venit din salele

lui Wodan, dar deja stau vulturii în ramurile frasinului și oamenii călătoresc în domeniul visurilor. Nu fii așa îndrăzneță, tu femeie fără frică să mergi singură la mormânturi, să fii mai tare noaptea decât cum sunt spiritele ziua*.

„Sigrun după aceea n'a trăit mult de durere. În timpurile vechi eră credința că oamenii ce au trăit se pot renaște, dar asta nu se poate numi decât nebulie băbească. Despre Helghi și Sigrun s'a povestit că au fost renăscuți: el s'a chemat Helghi omoritoriu lui Hartung și ea Cara, fiica lui Halfdan, precum în cântecele Cărei se cântă — și eră Walküra“.

Astfel închee Eda de Hans Wolzogen, de care la urmă m'am servit, începutul fiind în aceasta prea lung l-am luat după Nover: „Nordisch Germanische Götter und Helden sagen.“

(Va urmă.)

ELENA VORONCA.

Prin cimitir.

*Din lungul șir
De lospeți reci din cimitir,
Nici una încă n'am aflat
Să fi uitat
Virtutea celui răposat.*

*Ce sfânt locaș
Pe globul nostru pătimăș!
Ce de virtuți dumnezeșci
Nu întelneșci...
Peste țărîne omeneșci!*

*Dar dacă treci
De pragul dușilor pe reci
Și cați virtuți sau fericiri
Să nu te miri;
Ați, ele zac, în cimitir!...*

București.

C. XENI.

Schițe din Italia.

R o m a.

(Urmare.)

Nicăiri n'am putut vedea o sală mai impunătoare și mai lungă, ca sala cea mare a bibliotecii din Vatican. Dacă privești de loc la intrare și pe cel mai înalt om din celalalt capăt, îl vezi pitic. Cuprinde 125.000 volume și totuși eu nici într-o bibliotecă n'am vădit mai puține cărți ca aici, și asta pentru că toate sunt așezate cu mare grijă și mult gust în sicrii frumoase și nu prea mari, cum sunt în multe biblioteci, pentru ca să le poată ajunge ușor.

Tot aici sunt așezate și frumos aranjate o mulțime de cadouri, ce au primit Pontificii de la mai mulți domnitori, dintre cari mi-am notat: Un vas de alabastru donat bisericii Sf. Petru de Mehemed Ali; O cruce de malachit, donul principelui Dimidoff pentru Piu IX; un basen pentru botez trimis tot lui P. IX de Napoleon III, în care a fost botezat prințul cesaro-

regesc (Lulu); un basen mare din malachit, cadoul lui Nicolae țarul pentru Gregoriu XVI; două candelabre uriașe de bronz, donate lui Piu VII de Napoleon I; Un „missale“ (liturghier) pompos și de preț fabulos, donat pontificelui Pius IX de monarcul nostru și multe alte cadouri de mare preț.

Zidirea bibliotecii a ridicat-o Sixtus V după planul arhitectului Fontana. Cine ar fi cutezat a profesi odinioară, că un fiu de păstor să ajungă cu vreme până la demnitatea de pontifex!

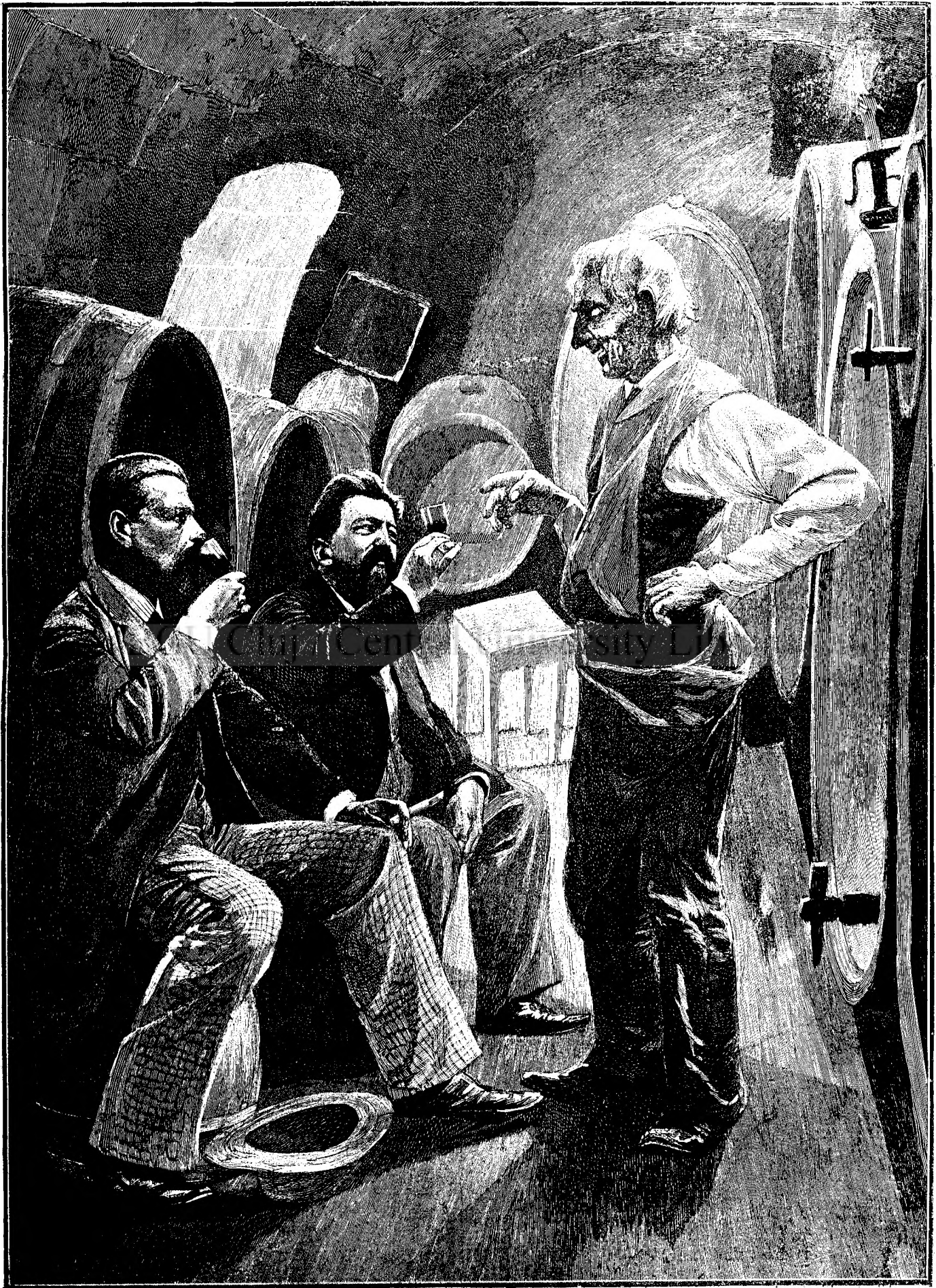
De loc la intrare în bibliotecă dai de icoanele cardinalilor-bibliotecari, între cari e și posa lui Sixt al V și al arhitectului Fontana. Eră p'aci să ne treacă din vedere statua lui Pius IX, care în domnia sa de pontifex a întrecut cu anii și pe St. Petru. Privind statua aceasta de mărime naturală, vezi o față cu trăsuri ce exprimă o pietate și amiceață agreabilă, care espresie îți se pare a fi de tot contrară cu ironia, așa, că nu-ți vine a crede să fi fost vre-odată și ironic. De sine înțeles, că și ironia lui a fost plină cu bunătate, fineață și politeață.

Mi s'a enarat în Roma că, câteva călugărițe timp de un an ș-au slăbit vederea cu aceea, că au brodat cu mătăsă posa lui Piu al IX. Gătându-se posa, cu mare bucurie au adus-o gălugărițele la pontifex, când l-au rugat să-și subscrie numele cu mâna proprie pe posă, că doresc prin aceasta să aibă un clenodiu de mare preț pentru dânsule și claustrul lor. Vădând Pontifexul posa, s'a uitat lung la ea și a dis suridând, că de și nici când nu s'a ținut om frumos, totuș până aci n'a știut că e atât de hid; și numai decât a scris de desubtul posei: „Nu ve temeți, eu sunt“ — adeva cuvintele Mântuitorului către învățăccii sei, când a umblat pe mare — și după aceea ș-a subscris și numele. Tot Pio nono, când a capitulat Napoleon III la Sedan, a dis cuvintele de mult spirit: „Ah, Napoleon a perdu ses dents (dinții)“ (Sedan.)

Mai mult decât toate cele, m'au interesat aici manuscrisele lui Tasso și Petrarca. Acești doi poeți ilustri italieni cu litere bătrânești au scris cărți întregi, cari cărți astăzi se păstresză ca cele mai prețioase perle ale literaturii italiene.

Eșind din bibliotecă, am intrat în muzeul Chiaramonti (Piu VII s'a născut în Chiaramonti.) Aici am dat de o societate mult interesantă, elegantă și savantă. Ah, cât de fericit și îndestulit m'am putut simți în societatea aceasta atât de inteligentă, în societatea aceasta comme il faut. Și ce cugești iubite celitor, ce societate a putut fi aceasta? Ești curios și dorești să știi?

I-am cunoscut pe toți îndată ce i-am vădit, iată și-i înșir după nume. Să încep dară mai întâiu cu domnii: Iuliu Cesar, August, Nero, Traian, Tiberiu, cești doi din urmă ca niște urieși. Lângă acestia eră: Jupiter, Apolo, Ercule și Bachus, lângă cest din urmă s'au prezentat și câțiva Sileni cam în voie bună. Mai la spate eră: Cato, Brut, Cicero, Aristotele și Demostene. Dintre dame am vădit pe Plotina, muierea lui Traian; Flavia, soția lui Vespasian; Antonia, consoarta lui Drusus; apoi Zenobia, regina Palmirei; Ania Faustina, soția lui Heliogabal; Matildia, sora marelui Traian; Plautilia, soția lui Caracala și alte multe. Între ele, în câteva esemplars, pe Venus și pe cele trei Grații. Altcum îmi iau voie să observ, că vremea îndelungată întreaga societate a făcut să îmbătrânească, așa că pe cei mai mulți se poate observa cum se for-

GUSTARE DE VIN.

tează să-și țină poziția dreaptă și să ne vestească trecutul îndepărtat cât se poate mai fidel.

Fiind timpul mult înaintat, după ce ne-am luat adio de la societatea din muzeu, am grăbit să facem o plimbare și în grădina Vaticanului.

Aici am dat de o grădină bine grigită și cultivată. Între arborii cari înfrumusețează grădina am văzut un fel de arbore frumos din America, cu frunze totdeauna verzi și cu flori admirabile, care poartă numele de Magnolie, în apropierea acestuia fel de fel de daffini, lamâi, portocale și smochini; printre florile multe camelii. Ici-cole se înalță vic frumoasă și fântâni artesiane fantastice. Una dintre fântâni formează un altar, pe care un luminar cu trei ramuri și toate cele ce constituie altarul, erau fidel imitate din razele de apă. Pe o culme mai înaltă se ridică o casă cu etaj simplă. Asta e locuința de vară a Pontificelui. Trei odăi... Pauperlate și modeste într'adevăr apostolică la capul bisericii catolice.

După vizitarea grădinei am mers cu toții la fotografatul vis-a-vis de Vatican, unde ne-am fotografiat în grupă.

În ziua următoare am fost de față la liturgia Sfinției Sale în capela sa privată.

Eu îmi închipuiam, că capela va fi atât de mică că abia ne va cuprinde pe noi Români, când colo erau vre-o 300 persoane. Femeile în majoritate și toate în negru îmbrăcate. Mulți străini și mai ales francezi și germani, bărbații toți în haine de salon. Adunarea aceasta toată neagră era de un aspect superb, toți erau curioși și oare-ș cum neliniștiți să vadă pe Papa. Soarele lucia pompos pe icoanele ce împodobiau capela și razele-i aurii se contopiau în mod tainic cu colorile icoanelor. La opt oare se deschide ușa de lângă altar, o mișcare generală undulătoare, ca și când vântul lin face să unduleze semănăturile de primăvară. Toți cad în genunchi și toți emoționați privesc aparința albă ce intră însoțit de un preot, eră Pontificele, îmbrăcat în mătasă albă, cu potcapie albă, cu păr alb și cu fața-i albă strălucitoare. Domină în capela o liniște mult semnificatoare, ca și care pentru prima dată în viață am esperiat. Umblă nițel gârbov, dar fără ajutor și nu se vede a se osteni. Adese-ori cetiam în jurnale, că e bolnav, că e eșofat de tot, ba că e numai o umbră, care numai la aparința trăiește, și acum a doua oară m'am convins, că e un bătrân frumos, cu ochi strălucitori, cu spirit vivace, care doară abia simțese slăbiciunile trupului. Peste tot aparința lui e maiestatică și înălțătoare de spirit. A celebrat misa cetind și în fine a ținut o rugăciune scurtă în genunchi cu voce nițel tremurătoare. Când s'a depărtat, ne-a dat binecuvântare și na pe încet plini de îndestulare fericire și evlavie am eșit din capela și din Vatican.

(Va urmă.)

T. BULC.

Căsnicie.

Ea. — Doctorul țină că me îngraș pe fiecare țină, trebuie să slăbesc numai decât și tu me tot amâi când vreau să merg la băi... (plângând) pentru că nu me iubesci!

El. — Tocmai pentru că te iubesc atât de mult n'as vré să pierd nici un dram din tine!

Iubește până poți iubi...

(Freiligrath.)

*Iubește până poți iubi,
Iubește ori cât poți iubi,
C'acele timpuri grabnic vin,
Când veștedă în țintirin
Vei sta și te-i bocî!...*

*Și pieptul teu de drag cuprins
Grîjește-l... ține-l tot aprins,
Cât timp, încă 'n al vieții prag
Spre tine va 'nchină cu drag
Un suflet din adins.*

*Iar lui, care muncit de dor
Ți-a spus cu glas șovăitor,
Cum el a plâns, cum s'a muncit...
Îi-i tot momentul fericit...
Și nu-l mahnî ușor.*

*Și bine vești să te ferești...
O vorbă grea ușor găsești —
O! Doamne nu cu cuget reu —
Dar el... el plânge-va mereu...
Și tu-l nefericești!*

*Iubește până poți iubi,
Iubește ori cât poți iubi,
C'acele timpuri grabnic vin,
Când veștedă în țintirin
Vei sta și te-i bocî!*

*Și 'n iarba maltă 'ngenunchînd,
Cu dor îl vei căuta... plângînd...
Acolo... nu-l mai poți afla,
Ș-amare lacrimi vei vîrsă
Pe umedu-i mormînt.*

*Și-i țină: Utilă-te spre cea
„Ce plânge-acî la groapa ta...“
„O! iartă-me, că te-am mahnî!“
„O! Doamne... nici nu m'am gîndit
Ș-am spus o vorbă rea.*

*El înse nu te-a auđi,
La pieptul teu el n'a veni,
Și gura, ce te-a sărutat:
„Cu drag, demult că te-a iertat...
Nu-ți va puté șopti...“*

*O da!... Demult el te-a iertat...
Dar multe lacrimi a vîrsat,
Pentru 'n cuvînt, nevrut rostît...
Dar taci... El doarme liniștit
În vecînicul seu pat!*

*Iubește până poți iubi,
Iubește oricât poți iubi,
C'acele timpuri grabnic vin,
Când veștedă în țintirin
Vei sta și te-i bocî!*

Vers de joc copilăresc.

În comitatul Haidu.

Comitatul Hajdu e pe Țermul stâng al râului Tisa, la o săptămână dincoace de Tisa. Capitala comitatului e Debrețin și (p. e. după Lex. de conv. Meyer) se știe că în comitat locuiesc numai Maghiari.

Ignat Rechnitzer în foaia periodică maghiară: „Ethnographia“ din an. 1895. tom V. pag. 410. publică niște versuri pentru jocuri de copii maghiari. Între aceste versuri sînt și aceste următoare, scrise după ortografia maghiară:

1. Hapa cupa	Hap cup
Fulde luka,	Fulde luk
Fuldem kálé	Fulem kálé
Simen duka	Simen duk.
2. Antoj tokonoj	Teke toka
Szivem korponoj.	Veje voj.
3. Egyedem, begyedem	Ökös, pökös
Czukrom bé,	pitymalaty
Abel fabel dominé.	Ajuáj dom!

Și ce să auți!

Dl Oscar Mailand (precum știu profesor în Deva) în „Ethnografia“ 1896. tom. VII. pag. 113 scrie: Versurile de sub 1) sînt românești! Aceste versuri se află și în comitatele Hunead și Caraș-Severin, și sînt ca strigături de joc și în formă curată românească, precum urmează:

Hop țop,
Pui de lup,
Fugi din cale,
Să me duc.

Așa dară vers românesc a rămas în gura copiilor poporului maghiar.

Versul de sub 2) nu se poate descifra, dar în versul de sub 3) șirele din urmă apar a fi asemenea din limba românească.

Fiind că dl Mailand știe, că acele versuri se află și prin comitatele Hunead și Caraș-Severin, eu rog pe dñii învățatori din toate părțile, ca să scruteze și să descopere acele versuri, putându-se doară descifra și cele de sub 2) și 3).

Eu așa cred, că în satele acele, unde copiii maghiari recitază versurile citate, fără ca să le priceapă, cândva au locuit Români, că versurile au rămas din generațiune în generațiune, și când nu le-au mai priceput, le-au schimosit.

Dl Mailand își face observațiunile. „Nu e verosimil, că acest vers să se fie născut în comitatul Hajdu, pentru că locuitorii de viață românească în acest comitat sînt așa de puțini, încât limba lor abia poate avea influință; dar nu e eschis că acest vers să trăiască în limba unei părechi (71 de ênși) de Români, și aceasta ar fi iară dovadă, pentru de a arăta că limba aceluia popor ce puternică capacitate de influință și asimilare are; pentru noi e de ponderositate permutațiunea etnografică și pentru aceea, pentru că de o parte ne face atenți, ca să nisuim fapte etnografice neînțelese a le esplică din limba popoarelor, cari locuiesc aproape de noi și cu cari avem coatingere; de altă parte ne ad-

moniază, ca să adunăm ori ce fel de date neînțelese, ce se află la popoare, pentru că acele date, adescori ne pot da desluciri ponderoase despre coatingerea popoarelor și despre modul împărțirii unor datine!“

Eu euget, că dacă în comitatul Hajdu există acei 77 de ênși români, precum știe dl Mailand, — aceia verosimil vor avea și biserica lor, și că doară DD. preoți vor fi în stare ca să ne deie atari desluciri despre ei.

DR. AT. M. MARIENESCU.

* * * * *

Ț i e.

*Nu-i harfă cu un son mai dulce
Ca vocea ta pe arest pământ.
Un cântec ângeresc îmi pare
Din gura ta ori ce cuvânt.*

*Și când a tale buxe palidă
În lungi săruturi se aprind,
Te-ăș ține 'n brațe-o vecinicie,
Că 'n tine-o lume eu cuprind.*

TRAIAN MIHAIU.

* * * * *

August și istoria.

Domnul Ioan Kalenderu a dat la iveală o interesantă monografie asupra lui August și literații.

Lucrarea dlui Ioan Kalenderu este de o mare valoare pentru cei cari se ocupă cu istoria.

Ca completare la cele publicate de dl Kalenderu, voi vorbi mai pe larg de testamentul politic al lui August, călăuzindu-mă după admirabila operă a lui Gaston Boissier, „Le testament politique d'Auguste“.

După moartea lui Cesar, evenimentele politice se succedară unul după altul; după fuga lui Brutus, avem de înregistrat venirea lui Octav, venirea bolnăviciosului monarch care voia prin vicleșug să domine totul. Să ne ocupăm de monumentul de la Ancira.

Calitatea pe care ori și eine o poate observa în citirea testamentului de Ancira, este ambiția și fățărnicia.

Tonul dominator al lui August apare și aci în toată deșertăciunea lui, cu toate că aceasta inscripție poartă numele de „Res gestae divi Augusti“ nu cuprinde întreaga viață a lui August; iată traducerea unei părți din acest interesant document:

„La vârsta de 19 ani, am format o armată prin propria mea inițiativă și pe care am susținut-o cu banii mei; cu ajutorul ei am redat republicei care zăcea sub puterea unei fracțiuni politice.

„Ca recompensă senatul prin decrete de mulțumire me admise în rândurile senatorilor și consulilor, îmi conferi titlul de comandor al trupelor și me însărcină ca împreună cu consulii C. Pansa și A. Hirțius să veghez asupra statului în calitate de propretor.

„Consulii murind amândoi, poporul me puse în locul lor și me numi triumvir ca să constituiesc republica.“

În aceste rânduri apare destul de clar caracterul mândru și prea ambițios al anemicului August.

Mommsen, ilustrul istoric german, în lucrarea sa: „Res gestae divi Augusti ex monumentis Aney-

rano et Appoloniensi" a dat amănunte prețioase pe care nu mai puțin ilustrul francez Gaston Boissier le-a completat într'un mod magistral.

August era un degenerat, un maniac care avea mania laudei de sine, iată ce dice densusul despre războiul cu Sextu Pompeiu:

„Am liberat marea de piroși și în acest războiu, am prins 30.000 de sclavi fugiți care luptase contra republicii și i-am redat la stăpânii lor pentru a fi pedepsiți“.

Am subliniat cuvântul „am liberat“ pentru că ori și cine să vadă cât de lăudăros era August. El scrie în casa și alții luptau. Mai este de remarcat în traduceriile de mai sus, că August pozează în apărător al republicii.

Să continuăm cu traducerea monumentului de la Ancira:

„Am reluat o mulțime de cetăți, am repurtat victorii în Spania și în Dalmația“.

Cu tot tonul declamator din această inscripție, nu incupe îndoielă că August dacă nu era ajutat de Mecana și Agrippa, rămânea un ales suveran, mai trebuie să adăugăm generația de literați, generație care a contribuit mult la glorificarea domniei lui August.

August dărimase republica, călcase în picioare toate instituțiile republicii și tot el ține să apară ca apărător al republicanismului.

Tot densusul se laudă, că a reluat Porților drapelurile romane, că a trimis flote pe mările necunoscute și că a învins pe popoarele din Panonia. Tot în acest prețios monument mai găsim:

„Am făcut legi nouă, am dat cinstea cuvenită exemplilor de virtute ale strămoșilor noștri, cari dispăreau din moravuri și am lăsat eu easumi exemple demne de imitat“.

Reformele de moralizare ale lui Octaviu le șcim, a existat ca să exilize pe Ovidiu sub cuvântul că era pornograf. motiv fals; adevărata cauză era că Ovidiu iubiă o femeie pe care August o voiă s'o aibă de amantă, acesta e motivul adevărat.

Societatea romană pe timpul lui August se corupsese, toți steteau într'o lăncedeală scărboasă.

După lupta de la Actum, Cicerone dete la iveală vestitele sale scrisori, impresia produsă fu penibilă, densesle făceau un fidel tablou al intrigilor, desordinelor și scandalurilor din acele vremuri.

Horatiu ia odele sale și mai ales în oda XIV din cartea IV dice: (Trad. dlui Olănescu.)

- »Prin ce jertfe și onoruri demne de a ta mărire,
- »Senatorii și Quiritii în adâncă-le iubire,
- »Vecinici-or Auguste, binefacerile tale,
- »Cu inscripțiuni, cu petre și cu graiu vrednic de anale«.

iar în oda XV „poetul slugoiu“ după cum numiau Romanii pe Horatiu, dice:

- » . . . . . vițiul și ceima alungate,
- »Renasc străvechile virtuți, c: numele Latin,
- »Și ale Italiei puteri crescutu-le-a în plin,

»Și-au revărsat din resărit până la apus de soare
»Că fama Romei, gloria-i pe veci strălucitoare«

Toată lumea știe că însuș Horatiu, scărbit că August, îi poruncia să scrie poesii, iar nu muzele, se retrage voind să trăiască liber și liniștit într'un fel de „aurea mediocritas“. Laudele lui Horatiu se aseamănă cu laudele poetrastilor de ađi, cari în schimbul a câteva bacnote, slăvesc în versuri pe binefăcătorul lor.

Istoria ne spune, că Cesar murind ar fi ăis „Am trăit destul“, voind prin aceste cuvinte să-și arete des-gustul de viață și de vanitățile ei; acelaș lucru se spune și despre August, că scărbit de domnie și viață, a voit să abdice.

Corneille în lapidare versuri a imortalizat presupusa dorință a lui August.

Gaston Boissier, relativ la această versiune, dice că August voiă să respăndească astfel de svonuri spre-a-ș întări și mai bine tronul.

August se credea că era din neam de zină și pretutindeni scotea în iveală origina lui ăiască.

Alexandru de Merran dice că marele Juvenal aude dind cum se laudă August cu nobila lui origină, a scris faimoasa satiră a VIII-a, care incepe astfel:

- »Ce dovedesc titlurile și semnele de nobleță? La ce-ți foloseșce
- »O Ponticus ce te-ai născut din sângele cel mai nobil«.

Iar mai jos:

- »Numai o singură, o adevărată nobleță există; virtutea«.

Astăđi un astfel de om ar fi socotit ca nebun

A remas orfană.

inofensiv, ca un degenerat, de Lambroso sau de Max Nordau.

S'a ȳis că August a protegiat talentele literare ; minciună sfruntată ; nu August. ci Mecena le-a protegiat ; Octav er prea puin inteligent ca să se ocupe cu aa ceva, ȳice dl A. Merran.

Jules Michelet zugrvece astfel pe August :

„Există un Cesar, un fiu adoptativ al dictatorului, care sosise la Roma să reclame motenirea tatălui seu.

„Er un copil de 18 ani, mic  delicat, adesea chioptnd când rci, timid  vorbind cu greutate.

„Vorbi a de greu, inct ceea ce voi să vorbească cu soia sa, serica dinainte pe hrtie, avea o voce stinsă ; când voi să vorbească poporului, un servitor il inlocuic.

„In astfel de condiii se află August cnd a venit să ceară succesiunea lui Cesar. — Era ipocrit, lingui pe Cicerone, pentru ca acesta să atace pe Antoniu“.

***

Chiar Mecena ciea ct de ipocrit er August, de multe ori avusese ocazie să se convingă despre aceasta.

August care distrusese republica. poză ca republican convins, el imoralul poză in Catone al veacului seu, August a fost un suveran ordinar de tot.

Dacă nu există Virgil, Tibul, Catul, Propertiu, Ovidiu, Horatiu  alii domnia lui remnea necunoscută.

Vechile păreri că dacă August nu există, literatura romană remnea in stare primitivă, au dispărut ai.

Dl de Merran, aseamănă pe Horatiu  pe Virgil cu gazetarii de ai cari snt silii să laude faptele stpnului care ii pltece, fie faptele ct de necinstite.

***

Chiar dl Kalendenru in lucrarea sa ne dă o probă de caracterul ingrt al lui August : (Vei „August  literaii“ pag. 14.)

„Mecena er insurat cu Terentia, femeie frumoasă  mult mai tinără ca el.

Ea plc lui August -i cedă.

Mecena, filosof resemnat, se feri ca să arete cea mai mică supărare ; ba acest incident conjugal servi să unească  mai bine legăturile prieteneci dintre acesti doi amici“.

Putea oare Mecena să facă ceva ?

August imediat il exil  ii confiscă nu numai nevasta, dar  averea.*

CONST. A. IONESCU.

(Stefan Micu.)

~~~~~

Cugetări.

Viaa e o floare, care cu ct e mai frumoasă, cu atât cade mai repede sub coasa morii.

*

Parfumul a o mie de rose il simi o clipă ; durerea ce -o pricinuece un singur ghimpe de al lor, — ine venic.

*

Ori-ce efect se mrece prin contrast.

CORNELIA MIHĂESCU.

* *Biblioteca:* (autori consultai.) Gaston Boissier; Ciceron et ses amis ; — A de Merran: Auguste ; — Mommsen: Res yestore devi Auguste ; — Ferrat: »Le testament d'Auguste« ; — Eyyer: Les emperours romains ; — I. Kalenderu ; August  literaii.

Un gust . . .

Er actor

i ea er actri,

i-o cunoscea

De cnd era feti.

El, ras la chip,

Cu gua albăstrie,

Er perfect

In ori-ce comedie . . .

i-o dojenic,

Pe scumpa-i drglae,

O dojenic

Fuind că-l inelase :

— *„Frumos de tot ! . . .*

Frumos ! Iti ade bine ! . . .

Să mă ineli,

Cum nu i-a fost ruine ? . . .

Să mă ineli,

Acum  'n alle dti ! . . .

i ce-ai vedut la el

Mai mult ? . . .

— *„Avea mustti ! . . .*

D. TELEOR.

Rufele in vechime. Cmile nici ai nu sînt cunoscute in toată lumea. Albiturile Romanilor erau de ln fină  abi sub Imperiu au inceput a purt  femeile cmi de in. In Frana, in secolul al 15-a s'a considerat ca o raritate că Isabela de Bavaria avea doue cmi de in. Orientalii se pare că au cunoscut mai de timpuriu usagiul cmilor, de oare-ce, după cum se șcie, unui rege persan bolnav i se presese că se va insntoi dacă va imbrc cma fericitului. Se șcie ine că după multe osteneli trimiii regelui au venit cu raspunsul că „omul fericit, n'are nici cme pe el“. Ciorapii tricotai  cusui, nu erau cunoscui in secolul XVI-a ; pe atunci se purtau ciorapi de postav in forma „gamurilor“. Enric VIII primi in dar cei dinti ciorapi. A doua păreche de ciorapi ce veni in Anglia, fu druit regelui Eduard al IV-lea. Iacob I imprumut o păreche de ciorapi de la contele de Mar, pentru a primi „cu demnitate“ o ambasadă spaniolă. Un răsboiu de esut ciorapi s'a inventat sub Ludovic XIV-lea de un francez, care capătă privilegiu pentru această inveniune ; ine privilegiul i se retrase, căci ciorapii trimii regelui se rupseseră pe când ii imbrc, de oare-ce camerierul, fiind mituit de tricotorii de ciorapi, tai mai multe ochiuri. La inceput tricotatul se indeplinic numai de brbai.

SALON.

Concertul tinerimei române din Oradea-mare.

— La 3 februarie n. —

I

Turiei.

»Momentele frumoase de ce trec așa iute,
De ce n'avem putere să le oprim în sbor,
De ce simțim în suflet, când ele sunt perdute,
Un gol fără de margini și 'n inimă un dor?»

Esplicările mai particulare despre acel regret, ce viu e exprimat prin rândurile avansate, le țin de prisos. Tu prea bine știi, după ce momente frumoase ne pare reu că sunt trecute, înse... nu perdute; reminiscințele lor acolo au ramas în inimile tuturor și imaginațiunea nu înceată prin jocul ei a reprezenta din nou și din nou acele tablouri, cari atâta farmec, atâta entusiasm au vârsat în inimile publicului.

M'ai rugat, ca să-ți enarez concertul din Oradea și iată cât de fidel me supun acestei dorinți. Da, pentru că ceva mai plăcut nici nu puteai cere de presinte.

Despre piesa teatrală ar trebui să-ți scriu o coală întreagă, ceea ce timpul și prea multele agende, ce m'au așteptat, nu-mi permit. Și altcum, misiunea de a da informațiuni despre producțiunea diletanțelor și diletanților ș-au cerut-o alții. Le-o predau dară. Îmi rămâne concertul.

Chorul ne-a încântat, declamațiunea ne-a întristat, pentru că a fost cu adevărat simț declamată. Dar lasă, și aceste estremități erau potrivite după firea Românilor. Așa își petrece el. Duettul ne-a legănat, monologul ne-a cucerit, pentru că unchiuțul — cum îl numia Hortensia — prea bine l-a nimerit după naturelul ei vial și după mimicile ei drăgălașe. Quintettul cu totul ne-a răpit. Laudă primașului, care într'adevăr a escelat.

Sub timpul concertului eră o liniște nespūsă, semn că toată atențiunea eră concentrată cătră cortina rădicată; cu atât mai mare ni se părea sgomotul aplauselor, cari după ori și care punct îți părea că nu vor mai încetă. În ochii tuturor licăriă farmecul suprinderii. În liniștea asta domniă un avânt tainic, care dă durerii alinare, întristării mângăere, dorului speranță; care te face să uiți tot și toate, ce nu se țin de fericire. Din nou ne-am putut convinge, că arta muziceii vocale și instrumentale este mijlocul cel mai puternic pentru deșteptarea sentimentelor nobile, fericitoare; a ei influință produce totdeauna efecte vie și utile pentru recrearea spiritului. Pătrunse de acel farmec, căutăm desluciri, cum și pentrn ce au toate acestea așa de mare înriurare asupra inimei. Vădută-am concerte și mai splendide, arangiate în palatele capitalei, unde atari artiști și artiste se produceau în mod uimitor, cu vocea lor puternică cutrieră colonade de marmură și totuș nu m'au încântat așa de mult. Înse nu trebuiau multe resgândiri. După concert, înainte de

teatru, a început musica militară piano, lin, incetșor „Deșteaptă-le Române“, apoi mai gradat cătră forte, până ce a trecut în acel fortissimo, care te arădică, te înalță până la sublim, care respăndeșce — ca soarele prin razele lui viață — un dor sfânt de libertate, de iubire de neam, cari sentimente și le-a exprimat publicul strigând cu unanimitate prealungitul: Urrrra... atuncia tot eră clar, verificat, că toate aceste pentru acea imi păreau atât de frumoase, pentru că erau naționale, erau româneșci.

Fără de a mări lucrul, oare acest efect gradat la o emoțiune atât de înaltă nu are puterea de a înfluință regiunea activității unui Român? Nu se poate considera drept o provocare indreptată spre inima lui de a se alătură cătră aceia, cari au adus și aduc jertfe pentru înflorirea neamului nostru? Eu am firma credință, că de eră de față vre-un dușman cât de mare, ar fi fost induioșat și urgisirea s'ar fi schimbat în recunoșcintă deamnă și respect, epitetele în vorbe frumoase de laudă.

După teatru s'a început jocul cu foc. Pausule erau scurte; mai lungă și totodată mai plăcută a fost în care s'a jucat Călușorul și Bătuta. Acest tablou frumos e indescriptibil. Numai ideie îți poate da despre el exclamațiunea involuntară a unui ofier, care mi-a oferit brațul chiar la intrarea lor: „O, ce frumos e a fi Român!“ Prea cred, că aceste vorbe le aprobă inima tuturor; eu i-am și dat respuns, că: „D'apoi încă româncă!“

Apoi s'a continuat jocul tot cu acea însufleșire, până când Aurora ș-a luat vëlul azuriu și a invêlit cu el bolta de cătră resărit, împodobind drumul pe care avea să vină regele cerului, mândrul soare. O, câtă bucurie, îndestulare, fală și mândrie a putut află în asta dimineață în inimile Românilor, cari după multă osteneală, nisuință, au arătat producțiuni atât de reușite.

Și acum nu-mi mai rămâne altceva, decât — dă-mi voie ca să-ți dic — cu cuvintele lui Tergoviștean „veți, veți, veți“ de ce n'ai venit și tu la concert?!

NUȘA.

II

Iubita mea Turie,

Ești curioasă a șci de succesul concertului și reprezentațiunii teatrale ce s'a arangiat de tinerimea din Oradea-mare?

Eu cred că „da“. Ești doară bihoreancă.

De și, Doamne, sânt bihoreni al căror indiferentism mult me supără și pe cari mi-ar plăcé să nu-i număr între compatrioții mei. Dar ce să faci! Au și ei „gărgăuni“.

Iar alții ar dorii să spriginească, ba chiar să participe la vre-o întreprindere sau mișcare națională, înse... o nălucă urmărindu-i neconținut, îi im-prășcie...

Hei, mult face tenacitatea în principii și curajul!

Cu toate aceste petrecerea noastră a reușit în gradul superlativ. Nu a fost public prea numeros, au fost înse destui. Atâta eleganță rar s'a mai vădută, așa buchet splendid de dame și damicele tot să cauți nu prea vei găsi; destul dacă dic: „ferice de inima care e ca un sloiu de ghiață, căci teafără nu ar fi scăpat“.

Iar diletanțele? Să le sorbi cu privirea. Drăgăla-

șia și frumuseța lor rivalisau, înse... mai tare poate inimile secului bărbătesc! Am auzit zicând pe un bărbat cu vață mare, că cu așa diletante și diletanți de mult nu s'a putut fâli românimea oradană. Și pe lângă aceea jocul lor, care cu drept cuvânt eră aplaudat.

Nu, Turie, nu cugetă că doar voiesc să ajung ceva cu lauda mea; le compete, și ce-i adevărat nu-i păcat!

Încă una. Diletanții și diletantele au debutat și în „Gărgăunii dragostei“ piesă de salon, de Iosif Vulcan. Pe lângă că e nespuse de hazlie, are încă însușirea că de la prima prima scenă până la ultima, te încătușează cu totul.

Acu să revin la concert.

Corul, declamarea și musica instrumentală nici nu ar fi putut fi executate mai precis și mai bine, dovadă că musica a trebuit să ne delecteze încă cu ceva.

Duettul cântat de Ida Papp cu Sabin Ignat a reușit, ne-a încântat cam și apariția lor. (Succesul a fost completat prin acompaniarea discretă pe pian de dșoara Viora Ignat. Red.)

Tot așa și monologul predat de Hortensia Miclea cu o desteritate, care face onoare și unei artiste. Cât eră de drăguță cu prima ei rochie lungă, de care așa mult s'a bucurat și în fine în recunoașterea ștregăriiilor făcute așa drăgălaș s'a rugat să nu o spuie nime la mama, căci atunci îi taie rochia lungă!

Apoi a urmat dansul.

Când musica militară, când lăutarii ne trăgea o ardeleană, horă, vals etc., la auzul cărora îți furnică ceva prin sânge și făcea ca inima să-ți bată cu impaciință...

Eu asemenea me lăsaî răpiti de grațiile Euterpei și Terpsichorei, și dacă este ceva delicios, atunci aceea e alintarea lor.

Cu iubire :

Arad 7 februarie 1898.

VIORA DIN BIHOR.

III

Cer și eu cuvântul!

Numerul trecut al foii noastre fiind tocmai sub presă, când s'a ținut petrecerea tinerimei române din Oradea-mare, n'am putut să raportăm decât numai pe scurt și mai cu seamă despre dans.

Acuma revenind, accentuăm cu plăcere că am vădut manifestându-se un entusiasm, care a încăldiit toate inimile. De mult n'a fost în orașul nostru o petrecere atât de reușită. Iată și motivul pentru care publicul nu s'a depărtat decât dimineața la orele 6.

Entusiasmul acesta e opera tinerimei noastre, care a ținut să se continue și anul acesta șirul petrecerilor românești, ca astfel și Românii din Bihor să aibă o seară, în care s'audă sunând de pe scenă limba și musica noastră națională, să danseze danțurile românești și să se veselească împreună.

În alte orașe, mai la mijlocul graiului nostru, astfel de concerte n'au însămnătatea pe care o au aici la marginea extremă a elementului românesc. Ele acolo se pot arangia ușor, căci forțele stau la dispoziție: dar aici fiind puține familii românești, arangierea întimpină multe greutăți. Spre a ilustra acestea, constatăm din capul locului, că nici una din cele opt domnișoare, câte au avut roluri în concert și în piesa teatrală, n'a

fost din Oradea-mare. A vini din marginea de dincolo a Aradului și a Sătmarului ori din ținuturile mai depărtate ale Bihorului; a sta aici timp mai lung la reperiții spre a da ajutor la înălțarea unei serbători național-culturale, — de sigur este un fapt vrednic de recunoștință și de laudă, care pe noi cei mai în vârstă ne înveselește, căci vedem vinind în urma noastră o generație destoinică și plină de viață.

Grațioaselor noastre diletante le aducem dar primul tribut al devotamentului. Aplausele cu cari au fost acoperite, sânt aprobate de toată suflarea românească.

Nu mai puțin datorim recunoștință diletanților, cari sub influința farmecului ce-i impresoră, par că primiră niște puteri supranaturale.

Chorul tinerimei și quintettul ne-au umplut inimile de bucurie; declamațiunea dlui Aciu a făcut impresiune adâncă; iar duettul cântat de dșoara Ida Papp cu dl Sabin Ignat și acompaniat pe pian de dșoara Viora Ignat, ne-a înălțat în o lume ideală.

Despre monologul „Prima rochie lungă“, și despre piesa „Gărgăunii Dragostei“, scriitorul acestor rënduri nu poate să zică, decât că au fost escelent — jucate.

Dșoara Hortensia Miclea, care a ținut monologul, a avut un succes mare, care s'a manifestat prin veselia generală ce a produs și prin nesfârșitele aplause cari au încoronat predarea sa plină de vervă și temperament.

În piesă dșoara Veturia Papp s'a achitat cu mult succes de rolul seu greu, dșoara Marieta Iernea a fost o amabilă camerieră; dnii George Vodă, Nicolae Schiau în rolurile mai mari, au fost perfecți; asemenea și dl Sabin Ignat, iar în rolurile mai mici dnii Coriolan Steer și Alexiu Boțoc au fost bine. Tabloul s'a înfrumusețat drăgălaș prin dșoarele Viora Ignat, Ida Papp, Veturia Paladi, Elena Papp, Cornelia Marchiș și Hortensia Miclea.

Cu astfel de puteri, succesul n'a putut fi decât sigur. Felicităm comitetul arangiator, care, în frunte cu președintele dl dr. Coriolan Papp, a reușit să compună un astfel de buchet, spre a oferî publicului românesc din Bihor o seară plină de plăceri.

IOSIF VULCAN

IV

„Eu am o interpelație“.

Hortensia.

Ilustrațiunile noastre.

Gustare de vin. Vinul nou s'a tras. Proprietarul se plimbă vesel printre buțile pline și așteaptă cu drag oaspeții. Iată sosese și aceia și cu toții se pun la gustate. Numai câte o înghițitură, câte un păhărel. Ah! ce bun! Ce aromă. Ce buqué! Dar este consult, ca gustarea să nu treacă marginiile. Nicăiri vinul nu înseală așa ca în pivniță. Stăpânul ride încă de acuma cum are să-și pacălească oaspeții.

A remas orfană. Tatăl a murit și a lăsat pe mica sa fată orfană. Sărmana, atât de nevinovată și atât de nefericită. Mama ar consolă-o; înse cine să o consoleze pe dēnsa? De unde să ia puteri? Iarna e în toiul ei. Gerul pocnește arborii. E frigrozav. Nu e bărbat la casă, care să câștige nici pâinea de toate zilele.

C E E N O U ?

Hymen. *Di Vasile Maniu*, profesor în București, fiul dlui Vasile Maniu, membru al Academiei Române, s'a cununat acolo la 25 ian. (5 febr.) cu dsoara Eugenia Arghiropol. — *Di Octavian Putici*, subjuder. în Receaș, își va serba cununia în 2/14 februarie cu dra Silvia Gaița din Timișoara, în biserica ort. din Maierile-Timișorii. — *Di Romul Mureșanu*, absolvent de teologie, la 1/13 februarie se va cunună cu dsoara Iustina N. Mircea în Cohalm. — *Di Ioan Lăcătuș*, învățător în Uzdin, s'a logodit cu dsoara Maria Mihaiu din Pesac. — *George Vlad*, învățător în Șercaia, se va cunună acolo la 13 februarie cu dsoara Eleonora Maer.

Petrecerea tinerimei române din Oradea-mare de la 3 februarie, s'a continuat și în seara următoare. Familiile care încă nu pleaseră, dimpreună cu unele de-aici, s'au întrunit în aceeaș sală, unde apoi dansul a urmat cu acelaș animo ca 'n noaptea trecută. S'a jucat și Romana și Quadrille. Petrecerea a ținut până la miezul nopții. În aceeaș zi la miadădi diletanții s'au fotografiat într'un tablou de suvenir, dimpreună cu autorul. Tot aci amintim, că diarele noastre politice au publicat raporturi elogioase despre aceasta petrecere.

Bal la Blaș. Astăzi, sâmbătă în 12 februarie st. n. se va ține la Blaș bal, în sala otelului „Univers“ în folosul „fondului pentru ajutorarea studenților săraci în cas de boală“. Comitetul arangiator: Aron Deac presedinte, Iacob Murășan v.-presedinte, Emiliu Viciu cassar, Nicolau Popescu controlor, Octavian B. Bonfiniu, Nicolau Pop, dr. Ambrosiu Chețan, Ioan Rațiu, Gavrilă Precup, Ioan E. Prodau, Ioan Fodor, Valeriu Suci.

Balul comunei bisericești gr. or. din Beinș. Comuna parochială gr. or. română din Beinș arangează la 7/19 februarie, în sala ospătăriei opidane, petrecere cu dans. În numele comitetului arangiator: Demetriu F. Negrean presedinte, Nicolau Diamandi vice-presedinte, dr. Gavil Cosma cassar, Nicolau Criste (epitrop prim) controlor, Ioan Papp (jurist) notar, dr. Ioan Poynar, Salvator Mihali, dr. Constantin Popovici, Ioan Ardelean, Petru Ardelean, Georgiu Ciuhandu, membrii în comitetul arangiator. Venitul curat este destinat pentru pardosirea bisericii.

Medic român în Oradea-mare. După moartea regretatului dr. Iosif Rednic, întâmplată la sfârșitul anului trecut, n'a mai fost în Oradea-mare nici un medic român. Acum aflăm cu plăcere că diilele trecute s'a aședat în orașul nostru ca medic practicant, dl dr. Nicolae Popovici, fost medic cercual la Vașcău. Îl salutăm cu bucurie și îi urăm prosperare!

Carneval. *La Brașov* Reuniunea femeilor române va da astăzi sâmbătă la 12 februarie n. o petrecere cu dans, care va înlocui obiceiurile baluri, ce se arangiau în alți ani din partea acestei Reuniuni. — *La București* s'a ținut în 3/15 ianuarie balul societății „Frăția“ a Românilor din comuna ardelenească Cața, sub președința dlui Ignatie Mircea, student în drept.

Au murit: *Teodor Radu*, jude r. în pensiuie, avocat și fișe mcgistratual în Caransebeș, la 4 februarie, în etate de 57 ani; *Drd Florian Muntean*, fost președinte al Societății Petru Maior, a încetat din viață la Budapesta și a fost înmormântat acolo la 31 ianuarie n.

Căiindarul săptămânei.

Dum. Fiești ratăcit, Luca c 15, v. 11—32; evang. iuv. 2; gl 2.			
Ziua sept.	Căiindarul vechiu	Căiind. nou	Sorele.
Duminică	1 M. Trifon	13 Ecatarina	6 59 5 01
Luni	2 † <i>Intâmpinarea Domnului</i>	14 Valentiu	6 57 5 03
Mărti	3 S. și drept. Sim.; Pr. Ana	15 Faustin	6 55 5 05
Mercuri	4 C. P. Isidor	16 Iuliana	6 51 5 09
Joi	5 Ma Agatia	17 Constanția	6 50 5 10
Vineri	6 C. P. Vocul	18 Flavian	6 48 5 12
Sâmbătă	8 C. P. Par. și Ep. Nampsac.	19 Conrad	6 46 5 14

Proprietar, redactor respunțător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 296 b.)

Păziți-ve sănătatea!

Tuturor celor-ce sufer de **boale de piept**, de **boală de apă**, de **mistuire neregulată**, **dureri de stomac** de **reumatism**, **gutural**, **durere de ochi**, și alte boale launtrice, apoi pentru **boalele de copii**, se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp și întrebunțate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Iulius Schopper* în Oravița (Krassó-Szörény m.).

 Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita farmacie! 9—10

1898

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15—20 cm.

Talaj minőségére: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: August und September.

Pflanzweite: 15—20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Renumite e
seminte
de legumi si flori
ale lui
MAUTHNER
se capetan ipachete siglatel
și provédute cu
marca ofici-
ala de contra-
venția „Ursu“
în magazinele
mai mari de Co-
loniale și feră-
rii.

Firma
Edmund Mauthner
din **Buda-
pesta**, strada An-
drassy nr. 23
garantează nu-
mai pentru con-
ținutul acelor
pachete cu se-

mințe proaspete și veritabile, care vor fi provédute cu numele **Mauthner** și cu marca „Ursu“, cum se vede din ilustrația alăturată. 2—8